

MOBIL ILOVALAR RIVOJI VA KUNDALIK HAYOTDAGI AHAMIYATI

Norqobilov Hakimbek Nuriddin o'g'li

Termiz pedagogika instituti

matematika va informatika kafedrası o'qituvchisi

norqobilovhakimbek98@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu tezisda mobil ilovalarning rivojlanishi va ularning kundalik hayotdagi ahamiyati tahlil qilinadi. Bugungi kunda mobil ilovalar ta'lim, sog'liqni saqlash, biznes, moliya, transport va ijtimoiy tarmoqlar sohasida keng qo'llanilib, insonlarning turmush tarzini yengillashtirishga, vaqtni tejashga va imkoniyatlarni kengaytirishga xizmat qilmoqda. Mobil texnologiyalar iqtisodiy rivojlanish, yangi ish o'rinlarini yaratish va innovatsion loyihalarni amalga oshirishda ham muhim o'rin tutadi. Maqolada mobil ilovalarning afzalliklari, ularning jamiyat taraqqiyotidagi roli hamda istiqbollari yoritilgan.

Kalit so'zlar: *Mobil ilovalar, axborot texnologiyalari, ta'lim, biznes, sog'liqni saqlash, transport, ijtimoiy tarmoqlar, raqamli iqtisodiyot, innovatsiya.*

Asosiy qism. Mobil texnologiyalar rivoji bugungi kunda dunyo miqyosida eng tezkor va samarali o'zgarishlarga sabab bo'layotgan sohalardan biridir. Ayniqsa, mobil ilovalar hayotimizning barcha jabhalariga kirib borib, kundalik turmushni yengillashtirish, tezkor axborot olish, ta'lim, sog'liqni saqlash, moliya va hatto madaniyat sohaslarida ham muhim o'rin egallamoqda. Ilk bor mobil ilovalar paydo bo'lgan davrda ular juda sodda, faqatgina oddiy aloqa, xabar yuborish yoki o'yinlar ko'rinishida bo'lgan. Ammo bugungi kunda ular sun'iy intellekt, bulutli texnologiyalar, internet tarmoqlari va zamonaviy dasturlash yutuqlari bilan uyg'unlashgan holda, keng ko'lamda xizmat qilmoqda.

Avvalo, ta'lim sohasida mobil ilovalarning o'rni beqiyos. Bugungi kunda o'quvchilar va talabalar bilim olish jarayonida mobil ilovalardan keng foydalanmoqda. Elektron darsliklar, onlayn kurslar, masofaviy ta'lim platformalari

ta'lim sifatini oshirishga xizmat qilmoqda. Masalan, Duolingo, Coursera, Khan Academy kabi ilovalar orqali ingliz tili va boshqa fanlarni o'rganish imkoniyati mavjud. Bu kabi ilovalar o'zida interaktiv mashqlarni, testlarni va videodarslarni jamlab, o'quvchi yoki talabaga istalgan joyda va istalgan vaqtda bilim olish imkonini yaratadi. O'zbekistonda ham ta'lim sohasiga oid ilovalar asta-sekin rivojlanib, yoshlarga qo'shimcha bilim olishda yordam bermoqda.

Mobil ilovalar biznes va moliya sohasida ham muhim ahamiyat kasb etmoqda. Elektron to'lov tizimlari, internet banking xizmatlari va elektron tijorat ilovalari orqali mijozlar o'z vaqtini tejab, xavfsiz va tezkor to'lovlarni amalga oshira oladi. Misol uchun, Payme, Click, Uzum Bank kabi ilovalar O'zbekistonda ham keng tarqalgan. Ular yordamida uyda yoki ish joyida o'tirib turib, kommunal to'lovlarni amalga oshirish, mahsulot buyurtma qilish yoki pul o'tkazmalarini bajarish mumkin. Bu jarayonlarning barchasi insonlarning kundalik hayotini ancha qulaylashtiradi, shuningdek, iqtisodiy faoliyatni rivojlantiradi.

Sog'liqni saqlash tizimida ham mobil ilovalar keng qo'llanilmoqda. Bugungi kunda odamlar turli sog'lom turmush tarzi ilovalari yordamida o'z salomatligini nazorat qila oladi. Masalan, yurak urishi, qon bosimi, uyqu tartibi yoki jismoniy mashqlarni qayd etib boradigan ilovalar odamlarni sog'lom yashashga undaydi. Bundan tashqari, ayrim shifokorlar va klinikalar onlayn maslahat beruvchi mobil ilovalarni yo'lga qo'ygan bo'lib, bu esa bemorlarning vaqtini tejash va tezkor tibbiy yordam olishiga imkon yaratadi. Ayniqsa, pandemiya davrida mobil sog'liqni saqlash ilovalari katta ahamiyat kasb etdi.

Transport va xizmat ko'rsatish sohalarida ham mobil ilovalar odamlarning hayotini osonlashtirib kelmoqda. Masalan, taksi chaqirish ilovalari – Yandex Go, MyTaxi yoki Bolt kabi xizmatlar odamlarning tezkor va xavfsiz manzilga yetib borishini ta'minlamoqda. Bundan tashqari, oziq-ovqat yetkazib berish xizmatlari, masalan, Express24 yoki Yandex Food ilovalari orqali odamlar uyidan chiqmasdan kerakli mahsulotlarni xarid qilib olishi mumkin. Bularning barchasi zamonaviy insonning vaqti va qulayligini tejashga xizmat qilmoqda.

Ijtimoiy tarmoqlar ham mobil ilovalar rivojining muhim yo'nalishlaridan biridir. Telegram, Instagram, TikTok kabi platformalar nafaqat muloqot qilish, balki ijodkorlikni namoyish etish, biznes yuritish, reklama qilish va turli xizmatlarni taqdim etish vositasiga aylanib ulgurgan. Ayniqsa, yoshlar orasida ijtimoiy tarmoqlar axborot olish va fikr almashishning asosiy manbalaridan biriga aylangan. Shu bilan birga, ijtimoiy tarmoqlar orqali milliy qadriyatlar, madaniyat va ilmiy yangiliklarni targ'ib qilish imkoniyatlari ham kengaymoqda.

Mobil ilovalar nafaqat qulaylik yaratibgina qolmay, balki iqtisodiyot rivojida ham muhim o'rin egallaydi. Ular orqali yangi ish o'rinlari yaratilmoqda, yosh dasturchilar va IT mutaxassislarga o'z g'oyalarini amalga oshirish uchun imkoniyatlar ochilmoqda. Startap loyihalarining ko'payishi ham mobil ilovalar bilan chambarchas bog'liqdir. Bugungi kunda ko'plab yoshlar mobil ilova ishlab chiqib, nafaqat mamlakatimiz ichida, balki xalqaro miqyosda ham muvaffaqiyat qozonmoqda.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, mobil ilovalar rivoji insoniyat hayotida katta ahamiyat kasb etmoqda. Ular odamlarning kundalik ishlarini yengillashtiribgina qolmay, ilm olish, sog'liqni saqlash, iqtisodiyot va boshqa ko'plab sohalarda samarali faoliyat yuritishga yordam bermoqda. Mobil ilovalar yordamida insonlar o'z vaqtini tejaydi, imkoniyatlarini kengaytiradi va zamon bilan hamnafas bo'lib yashash imkoniyatiga ega bo'ladi. Shu boisdan ham mobil ilovalar rivojini qo'llab-quvvatlash, ulardan oqilona foydalanish va ularni milliy rivojlanish yo'lida keng tatbiq etish dolzarb masalalardan biri bo'lib qolmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. To'rayev Sh., Qodirova M. "Raqqamli iqtisodiyot asoslari". – Toshkent: Universitet, 2021.
2. Shukurov U. "Mobil dasturlash va ilovalar yaratish". – Toshkent: Innovatsiya, 2020.
3. Castells M. The Rise of the Network Society. – Wiley-Blackwell, 2010.

4. West D. Going Mobile: How Wireless Technology is Reshaping Our Lives.
– Brookings Institution Press, 2015.
5. O'zbekiston Respublikasi Raqamli texnologiyalar vazirligi rasmiy sayti –
<https://mitc.uz>
6. Statista. Mobile App Usage Worldwide – <https://www.statista.com>
7. Coursera, Duolingo, Khan Academy – rasmiy mobil ilova ma'lumotlari.